

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kansallinen demokratiaohjelma 2025

Demokratia ja vaalit -yksikkö, oikeusministeriö
Niklas Wilhelmsson

Demokratiaohjelma 2025
Demokratiprogram 2025

Demokratian haasteet

Suomalaisen demokratian haasteina on tutkimuksissa nostettu esille seuraavat trendit:

- osallistumisen rapautuminen ja eriarvoistumiskehitys
- äänestysaktiivisuuden lasku
- poliittisen vastakkainasettelun vahvistuminen
- eri väestöryhmien väliset erot koetussa luottamuksessa

Nousevia haasteita ovat:

- keskustelukulttuurin kärjistyminen
- kyberuhat, disinformaatio ja informaatiovaikuttaminen
- virkamiehiin, päättäjiin, toimittajiin, tutkijoihin ja esimerkiksi kansalaisyhteiskunnan toimijoihin kohdistuva järjestelmällinen häirintä eli maalittaminen
- kansalaisyhteiskunnan taloudellisten toimintamahdollisuuksien epävarmuus

Demokratiaohjelman tavoitteet

- Osallisuus ja demokratia ovat hallinnon toiminnan keskiössä
- Varmistetaan turvalliset oikeudenmukaiset ja luotettavat vaalit, joissa mahdollisimman moni käyttää äänioikeuttaan
- Edistetään yhdenvertaista osallistumista vaalien välillä
- Kehitetään hallinnon avoimuutta ja vuorovaikutteisuutta ja kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä
- Turvataan riittävä osaaminen ja valmiudet yhdenvertaiselle osallistumiselle

Edustuksellinen demokratia

- Aluevaalit
- Uusi vaalitietojärjestelmä (valmisteilla)
- Vaaliturvallisuuskoulutukset, materiaalit ja viranomaisyhteistyö
- Varusmiesten äänestysmahdollisuuksien parantaminen
- Äänestysaktiivisuuskampanjat
- Sähköinen puolerekisteri (puolurekisteri.fi)
- Monipuolisemmat demokraattiset päätöksentekotavat ehdokkaiden asettamisessa vaaleihin (HE 254/2022)

Osallistumisoikeuksien ja vaalien välisen osallistumisen edistäminen

- Hyvinvointialueen osallistumisoikeudet
- Laki hyvinvointialueilla ja kunnissa toimitettavissa neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä on päivitetty
- Hyvinvointialuealoitetta koskevaa palvelua valmistellaan (hyvinvointialuealoite.fi)
- Esitetään EU-kansalaisaloitteen ikärajan alentaminen 16-vuoteen (HE 254/2022 vp)
- On järjestetty kansalaisraateja ja rakennettu digitaalinen kansalaisraati (digiraati.fi). On toteutettu demokratiakokeiluja

Hallinnon avoimuuden edistäminen ja kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten parantaminen

- On valmisteltu hallituksen esitys avoimuusrekisterilaiksi (HE 98/2022)
- Julkisuuslain uudistus on parhaillaan valmisteilla
- On valmisteltu muutoksia vaali- ja puolerahoituslainsäädännön avoimuuden kehittämiseksi (HE 254/2022)
- Kuulemisesta ja monimuotoisista ja yhteistoiminnallisista menetelmistä on hallituskauden aikana laadittu virkamiehille ohjeita, oppaita ja koulutuksia
- Hallituksen esitys yhdistyslain (HE 200/2022 vp) päivittämisestä on annettu, valtionavustuskäytäntöjen yhdenmukaistamista ja digitalisoimista valmistellaan ja yhdistysten varainkeruun helpottamista selvitetään. Vapaaehtoistoiminnan edellytyksiä on edistetty luomalla vapaaehtoistoimintaa tukevia toimintamalleja

Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen kehittäminen

- Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusnäkökulmaa opettajien perus- ja täydennyskoulutuksessa on vahvistettu
- Pilottihankekokonaisuus, jonka tavoitteena on testata ja kehittää erilaisia demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen malleja ja toimintatapoja
- Tutkimushanke, jossa arvioidaan varhaiskasvatussuunnitelman ja opetussuunnitelmien perusteissa määriteltyjen demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen osaamistavoitteiden käytännön toteutumista varhaiskasvatuksessa, kaikilla kouluasteilla ja opettajankoulutuksessa
- Opetushallitus on julkaissut opettajille suunnatun demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta koskevan materiaalipankin

Linjausteemat

Periaatepäätöksessä on kuusi linjausteemaa, joihin liittyy useita toimenpide-ehdotuksia

Keskeisenä tavoitteena on, että Suomi kuuluu jatkossakin maailman demokraattisimpien maiden joukkoon

Linjausteemat ovat:

- Vaalijärjestelmä on toimiva, turvallinen ja luotettava. Jokaisella on yhdenvertaiset mahdollisuudet ja riittävät valmiudet käyttää vaalioikeuksiaan
- Suomessa on käytössä monipuoliset osallistumismahdollisuudet ja yhä useampi käyttää osallistumisoikeuksiaan. Hallinto toimii avoimesti ja vuorovaikutteisesti, mikä vahvistaa luottamusta. Päätöksenteko on tietoperusteista
- Demokratia-, ihmisoikeus- ja mediakasvatus sekä jatkuva oppiminen tukevat osallistumisoikeuksien toteutumista
- Mediaympäristö on moniääninen ja moninainen, ja yhteiskunnallinen keskustelukulttuuri mahdollistaa kaikkien osallistumisen
- Aktiivinen ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta on keskeinen osa toimivaa demokratiaa
- Suomi osallistuu aktiivisesti EU:n demokratiatyöhön ja tukee kansainvälistä demokratiakehitystä

Kiitos!

Kansallinen demokratiaohjelma 2025
oikeusministeriön verkkosivuilla:

<https://oikeusministerio.fi/demokratiaohjelma-2025>

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET